

**GEOSIYOSIY O'ZGARISHLAR VA ULARNING O'ZBEKISTON
LOGISTIKASIGA TA'SIRI**

Navoiy davlat konchilik va texnologiyalar universiteti

39A-24 Logistika guruhi 1-bosqich talabasi

Sunnatilloeva Nazira Madiyor qizi

nazirasunnatulloeva@gmail.com

Kirish

Jahonning turli hududlaridagi geosiyosiy o'zgarishlar jadal ravishda dunyo logistika tizimlariga ta'sir ko'rsatmoqda. Urushlar, siyosiy keskinliklar, iqtisodiy sanksiyalar va yangi geosiyosiy alyanslar global tovar aylanishi yo'nalishlarini, yuk tashish yo'llarini va logistika strategiyalarini qayta shakllantirmoqda. O'zbekiston kabi dengizga chiqish imkoni bo'lmagan davlatlar uchun bu jarayonlar ayniqsa ahamiyatlidir. O'zbekistonning tashqi savdosi va transport infratuzilmasi ko'p jihatdan qo'shni davlatlarga, ular orqali dunyo bozorlariga chiqishga bog'liq. Shuning uchun geosiyosiy o'zgarishlarning O'zbekiston logistikasiga ta'sirini tahlil qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

Geosiyosiy o'zgarishlar va ularning xususiyatlari

Geosiyosiy o'zgarishlar xalqaro siyosatdagi o'zgarishlarni, jumladan harbiy mojarolar, iqtisodiy sanksiyalar, siyosiy ittifoqlar va mintaqaviy hamkorliklar bilan bog'liq o'zgarishlarni o'z ichiga oladi. Mazkur o'zgarishlar global savdo va transport yo'llariga jiddiy ta'sir ko'rsatmoqda. 2020-yillardan boshlab, Rossiya–Ukraina urushi, AQSh–Xitoy savdo tortishuvlari, Afg'onistonda hokimiyat almashtirilishi, Eron atrofidagi siyosiy keskinliklar va yangi harbiy alyanslar logistika yo'nalishlarini o'zgartirayotgan hodisalardan faqat bir nechasidir. Bu o'zgarishlar, ayniqsa, O'zbekiston kabi ishlab chiqarish va savdo salohiyatini kuchaytirishga harakat qiluvchi davlatlar uchun har tomonlama tahdidlar va imkoniyatlar tug'dirmoqda.

O'zbekiston logistikasining tashqi omillarga bog'liqligi

O'zbekistonning iqtisodiyoti asosan eksport-import faoliyatiga bog'liq bo'lib, tovar aylanishi ko'p hollarda qo'shni davlatlar orqali amalga oshiriladi. Rossiya, Qozog'iston, Turkmaniston, Eron va Xitoy kabi davlatlar O'zbekiston uchun muhim tranzit hamkorlaridir. Lekin, bu mamlakatlar bilan geosiyosiy munosabatlardagi o'zgarishlar, xususan, Rossiyaga nisbatan qo'llanilgan sanksiyalar natijasida Yevropa bilan yuk tashish imkoniyatlari keskin qisqargan. Bu vaziyat O'zbekistonning logistika strategiyasini qayta ko'rib chiqishga sabab bo'ldi. Transyevraziya yo'llaridagi tovar aylanishining o'sishi uchun yangi hamkorlar va yo'nalishlarni izlash zaruriyati tug'ildi.

Yangi logistik imkoniyatlar

Geosiyosiy o'zgarishlar O'zbekiston uchun ham muammo, ham imkoniyatlarni taqdim etmoqda. Mamlakat uchun yangi logistik yo'nalishlar va infratuzilmalarni rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston quyidagi yo'nalishlar bo'yicha ishlarni yo'lga qo'ymoqda:

- TransAfg'oniston temir yo'li — Afg'oniston va Pokistonni bog'lab, Hind okeaniga chiqish imkonini beradi. Bu yo'l O'zbekistonning Osiyo va Yevropa o'rtasidagi savdo yo'llarini kengaytirishga xizmat qiladi.

- "Mozori-Sharif – Hirot – Eron" temir yo'li — Eron orqali xalqaro portlarga chiqish imkonini beradi.

- Xitoy davlatlariga qarab yuzlanish — Xitoy bilan logistika aloqalarini kengaytirish va "Bir kamar — bir yo'l" tashabbusi orqali yangi tranzit yo'llarini ochish.

Havo va dengiz transportidagi rivojlanish

O'zbekiston o'z mahsulotlarini dunyo bozoriga tez va samarali yetkazish maqsadida transport infratuzilmasini takomillashtirmoqda. Navoiy xalqaro aeroporti logistika markaziga aylantirilmoqda, bu o'z navbatida mamlakatning havo transporti salohiyatini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, Qozog'iston va Turkmaniston portlari orqali Kaspiy dengiziga chiqish imkoniyatlarini kengaytirish, O'zbekistonning Yevropaga yuk tashish yo'llarini tashkil etishga yordam beradi.

Xulosa

Geosiyosiy o'zgarishlar O'zbekiston logistika tizimiga ijobiy va salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Mamlakat ushbu o'zgarishlarga moslashish va yangi yo'nalishlar ochish orqali o'z tranzit salohiyatini oshirmoqda. Geosiyosiy xatarlarni hisobga olgan holda strategik rejalarni amalga oshirish, logistik infratuzilmani takomillashtirish va mintaqaviy hamkorlikni mustahkamlash orqali O'zbekiston kelajakda transport markazlaridan biriga aylanishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Чекулаева, К. (2024). РОЛЬ УПРАВЛЕНИЯ КОРПОРАТИВНОЙ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В РАЗВИТИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ. *Экономическое развитие и анализ*, 2(8), 448-457.
2. Ашурова, Н., Чекулаева, К., & Ачилов, М. (2025). АНАЛИЗ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА МОДЕЛЕЙ КСО: РОЛЬ БИЗНЕСА В ПРЕОДОЛЕНИИ ГЛОБАЛЬНЫХ КРИЗИСОВ. *Передовая экономика и педагогические технологии*, 2(1), 248-261.
3. Ашурова, Н., & Чекулаева, К. (2024). ОСНОВЫ МЕТОДОЛОГИИ УПРАВЛЕНИЯ КОРПОРАТИВНОЙ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ. *Экономическое развитие и анализ*, 2(9), 234-242.
4. Ашурова, Н., & Чекулаева, К. (2024). РОЛЬ СОЦИАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ НАЛОГОВОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН. *Передовая экономика и педагогические технологии*, 1(1), 232-240.
5. Bakoev, K. N., & Chekulaeva, K. A. (2021). ECONOMETRIC ANALYSIS OF INDUSTRIAL PRODUCTION'S VARIANCE IN THE SECTION OF CITIES AND DISTRICTS OF THE NAVOI REGION. *Frontline Marketing, Management and Economics Journal*, 1(08), 7-14.
6. Бакоев, Х. Н., & Чекулаева, К. А. (2021). ДИСПЕРСИОННЫЙ АНАЛИЗ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА В РАЗРЕЗЕ ГОРОДАХ И РАЙОНАХ

НАВОИЙСКОЙ ОБЛАСТИ. In *ЭКОНОМИКА В ТЕОРИИ И НА ПРАКТИКЕ: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ И СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ* (pp. 149-152).

7. Чекулаева, К. А. (2021). ОСОБЕННОСТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ГЕОЛОГО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ОЦЕНКИ И РАЦИОНАЛЬНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ОСВОЕНИЯ МРАМОРНЫХ МЕСТОРОЖДЕНИЙ. *Universum: технические науки*, (12-2 (93)), 62-66.

8. Чекулаева, К. А. (2011). *Разработка организационно-экономического механизма рационального использования месторождений мрамора* (Doctoral dissertation, Московский государственный горный университет).

9. Чекулаева, К. А., & Эйрих, В. И. Экономика и управление на предприятии (по отраслям). *Экономика и управление*, 100, 87-90.

10. Rabbonaqlovich, C. S. (2020). Advantages and distinctive features of venture capital. *SAARJ Journal on Banking & Insurance Research*, 9(3), 17-22.

11. Rabbonaqlovich, C. S. (2022). VENTURE CAPITAL AS AN ECONOMIC CATEGORY. *European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies*, 2(05), 83-87.

12. Rabbonaqlovich, C. S. (2021). The role of venture capital in the innovative development of a transformed economy. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(10), 1746-1752.

13. Rabbonaqlovich, C. S. (2024). VENCHUR KAPITALI SHAKLLANISHINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI. *Economics and Innovative Technologies*, 12(5), 22-33.

14. Chulliyev, S. (2024). INNOVATSION JARAYONLAR BILAN VENCHUR KAPITALI O 'RTASIDAGI BOG 'LIQLIK VA UNGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR. *Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil*, 2(5), 67-74.

15. Чуллиев, С. (2024). О 'ZBEKISTONDA INNOVATSION TADBIRKORLIK VA VENCHUR FONDLARINI QO 'LLAB-QUVVATLASHNING USTUVOR YO 'NALISHLARI. *Economics and Innovative Technologies*, 12(3), 1-14.

16. Latipov, N., Komilova, N., Makhmudov, B., Berdiev, K., Moslemzadeh, M., Chulliyev, S., ... & Hamroyev, M. (2024). Econometric modeling and forecasting of

environmental conditions of cities and population health problems: Case study of Navoi and Zarafshan cities. *Macedonian Journal of Ecology and Environment*, 26(2), 169-181.

17. Cho'lliyev, S. (2022). O 'ZBEKISTONDA TRANSFORMATSIYALASHAYOTGAN IQTISODIYOTNING INNOVATSION RIVOJLANISHIDA VENCHUR KAPITALNING O'RNI. *Economics and Innovative Technologies*, 10(5), 297-306.

18. Chulliyev, S. R. (2021). VENCHUR KAPITALI IQTISODIYOTNI INNOVASION RIVOJLANTIRISH OMILI SIFATIDA. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(10), 596-602.

19. Чуллиев, С. Р. (2020). СОСТОЯНИЕ ВЕНЧУРНОЙ ИНВЕСТИЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ. *РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ*, 67.

20. Чўллиев, С. Р. (2021). ЎЗБЕКИСТОНДА ВЕНЧУР КАПИТАЛИНИНГ ШАКЛЛАНИШИ. *Scientific progress*, 2(7), 543-547.

21. Чўллиев, С. Р. (2020). ИҚТИСОДИЁТНИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНТИРИШДА ВЕНЧУР КАПИТАЛИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ ХОРИЖ ТАЖРИБАСИ. *Иқтисодиётда инновация*, 4(3).

22. Чуллиев, С. Р. (2024, October). РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТНИНГ РИВОЖЛАНИШИДА ВЕНЧУР КАПИТАЛИНИНГ РОЛИ. In *International Conference on Adaptive Learning Technologies* (Vol. 10, pp. 16-18).

23. Chulliyev Suhrob Rabbonaqlovich. (2024). The Significance of Venture Capital on the Digital Economy. *American Journal of Business Practice*, 1(7), 47–52. Retrieved from <https://semantjournals.org/index.php/AJBP/article/view/508>

24. Chulliyev Suhrob Rabbonaqlovich. (2024). Scientific-Theoretical Basis of Venture Capital. *American Journal of Business Practice*, 1(6), 46–51. Retrieved from <https://semantjournals.org/index.php/AJBP/article/view/252>

25. Чуллиев, С. (2024). ВЗАИМОСВЯЗЬ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ С ВЕНЧУРНЫМ КАПИТАЛОМ И ФАКТОРАМИ, ВЛИЯЮЩИМИ НА ИННОВАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ. *Экономическое развитие и анализ*, 2(5), 67-74.

26. Rashidov, M., & Toshimov, S. (2023). МИНТАҚАЛАРДА ЭРКИН ИҚТИСОДИЙ ВА КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИ ЖОЙЛАШТИРИШ ЗАРУРИЯТИ. *Economics and Innovative Technologies*, 11(4), 175-186.
27. Rashidov, M., & Toshimov, S. (2023). МИНТАҚАЛАРДА ЭРКИН ИҚТИСОДИЙ ВА КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИ ЖОЙЛАШТИРИШ ЗАРУРИЯТИ. *Economics and Innovative Technologies*, 11(4), 175-186.